

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

от Надежда Михайлова, председател на ПС на ОДС, действаща на основание чл.18, ал.2, т.2 от ПОДКС, като представител на група народни представители направили искане за обявяване на противоконституционност на разпоредби от Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ) по КД №11 от 2002 г.

по чл.18, ал.2 от ЗКС

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Поддържаеме направеното от нас искане по чл.150, ал.1 във връзка с чл.149, ал.1, т.2 от Конституцията на Република България за обявяване на противоконституционност на разпоредбите на чл.35, ал.1 и 5, чл.43, ал.5, чл.57, ал.5, чл.59, ал.5, чл.60, ал.5, чл.68, чл.69, чл.88, ал.2, чл.109 и §37 от ПЗР от ЗЗКИ.

Съображенията ни в подкрепа на направеното искане са следните:

1. С разпоредбата на § 37 от ЗЗКИ беше отменен Закона за достъп до документите на бившата Държавна сигурност и бившето Разузнавателно управление на Генералния щаб (ЗДДБДСБРУГЩ) /обн. ДВ, бр.63 от 1997г., бр.89 от 1997г. – Решение №10 на Конституционния съд от 1997г.; изм. бр.69 от 1999г. , бр.24 от 2001г.; бр.52 от 2001г. – Решение №14 на Конституционния съд от 2001г.; изм. бр.28 от 2002г./.

С отмяната на ЗДДБДСБРУГЩ се нарушават разпоредбите на чл. 41 и чл.57, ал.1 от Конституцията на Република България, тъй като се накърнява прокламираното от Конституцията право на информация на гражданите. Отмяната на този закон прави невъзможно публичното огласяване на лица, които са работили в специалните органи за сигурност (ДС, РУ на ГЩ) на тоталитарната държава, което е израз на правото на гражданите и обществото да получат информация. Правото на информация е основно конституционно право, което е неотменимо, съгласно разпоредбата на чл.57, ал.1 от Конституцията. В този смисъл, Конституционния съд вече се е произнесъл с Решение №14 от 30.05.2001г. по к.д. №7/2001г., в мотивите на което е прието дословно следното:

“Редица международни актове, по които Република България е страна създават задължения за защита правото на достъп до информация. Основополагащи международноправни документи в това отношение са:

Всеобщата декларация за правата на човека, Международният пакт за граждански и политически права, Конвенцията за правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа и Препоръките на Резолюция №1096 на Съвета на Европа. На своята първа сесия през 1946г. Общото събрание на ООН приема единодушно Резолюция за свободата на информацията, която гласи: **“Правото на информация е основно човешко право и е условие за всички свободи, към които обединените нации са стремят”**... Това право на гражданите да получат информация, закрепено в чл.41, ал.1 от Конституцията на Република България, не може да влиза в конфликт с конституционните ограничения на това право, изрично записани в изр.2 на чл.41, ал.1 от Конституцията.”

В конкретният случай ЗДДБДСБРУГЩ урежда условията и реда за разкриване на информацията и създава гаранции за защита на правата, предвидени в чл.41, ал.1 от Конституцията, което на практика осъществява идеята за баланс на интереси.

Приетото от Конституционния съд в цитираното Решение №14/30.05.2001г. очертава константна практика на КС в това отношение, тъй като е в съзвучие с приетото в мотивите на Решение №7/04.06.1996г. и Решение №10/22.09.1997г., като в последното решение е прието, че правото на информация по своя характер не е абсолютно, а именно абсолютни по своя характер са конституционните ограничения на това право, посочени в чл.41, ал.1 от Конституцията.

Следователно, недопустимо е правото на информация да бъде ограничавано със закон, който въвежда допълнителни ограничения извън посочените конституционни ограничения, а точно това е направено с разпоредбата на §37 от ПЗР на ЗЗКИ, с която се отменя ЗДДБДСБРУГЩ.

При това положение, следва да се отмени като противоконституционна посочената разпоредба на §37 от ПЗР на ЗЗКИ.

2. Разпоредбите на чл. 35, ал. 1 и 5 от ЗЗКИ противоречат на чл. 120 от Конституцията на Република България.

В чл. 35, ал.1 от ЗЗКИ е посочено, че Държавната комисия по сигурността на информацията води регистър, но не е посочено, че този регистър е публичен, което на практика лишава гражданите и юридическите лица от правото им да обжалват всички административни актове, които ги засягат, освен изрично посочените със закон, което право е прогласено в разпоредбата на чл. 120 от Конституцията.

В Закона за защита на класифицираната информация е предвидена възможността за издаване на редица административни актове. Гражданите и представителите на юридическите лица нямат достъп до посочения регистър. В действителност в чл. 35, ал. 5 от ЗЗКИ е дадена възможност с Правилник за прилагане на закона да се регламентира редът за извършване на справки от посочения регистър. В този правилник биха могли само да се

разработят детайлно правила за работа по регистъра, но основния принцип за статута на регистъра трябва да бъде регламентиран в закона, т.е. в разпоредбата в чл. 35, ал.1 от ЗЗКИ е следвало да се посочи, че този регистър е публичен и тъй като това не е направено, следва да се приеме, че този текст на закона противоречи на конституционното право на информация, което е прогласено в чл. 41 от Конституцията на Република България.

3. Чл.43, ал.5 нарушава чл.48 от Конституцията на Република България, тъй като ограничава правото на гражданите да заемат определени длъжности, а от там и правото им на труд. Текстът е и в несъответствие и с международни договори, по които България е страна като Конвенция № 111 относно дискриминацията в областта на труда и професиите от 1958 година и Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи. Разпоредбата въвежда ограничение за лицата, които са оттеглили писмено съгласие за проучване да кандидатстват за заемане на длъжност за срок от една година или за изпълнение на конкретна задача. В конституционната норма изрично се подчертава, че не са допустими “никакви ограничения” на това абсолютно и неотменимо право се позовава Конституционния съд по дело 33/98 година. В мотивите по решение № 2 КС приема по чл.48 от Конституцията и формулировката “никакви ограничения”: “Така формулирана, разпоредбата изключва всякакво законово ограничение, основано на посочения критерий, независимо дали то засяга правото на труд или правото на гражданите да бъдат третирани по еднакъв начин от закона. От друга страна, поради самото естество на конституционното изискване за “никакви ограничения” е изключен дори минимален срок на такова ограничение.” Освен това законът не предвижда процедура и възможност лицето, на което не е разрешен достъп, да се защити по съдебен ред, с което се нарушава чл.56 от Конституцията. В чл.1 от Конвенция 111 относно дискриминацията в областта на труда и професиите, е записано, че терминът “дискриминация” означава “всяко различие, изключване или предпочитание ..., което води до премахване или нарушаване на равенството във възможностите или в третирането в областта на труда и професиите”. В чл.14 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е записано, че упражняването на правата и свободите “следва да бъде осигурено без всякаква дискриминация”. И двата акта са ратифицирани и обнародвани и влезли в сила за Република България и съгласно чл.5, ал.4 от Конституцията са част от вътрешното право.

Ето защо искането за обявяването на чл.43, ал.5 от ЗЗКИ поради несъответствие с Конституцията и цитираните международни договори, следва да бъде уважено.

4 .Чл.57,ал.5, чл.59,ал.5, чл.60,ал.5, чл.68, чл.69, чл.88,ал.2 и чл.109 от ЗЗКИ създават разпоредби, с които се изключва правото на обжалване

на всички административни актове, отнасящи се до достъп и отказ за достъп до квалифицирана информация и защита правата на лицата, които се засягат от тях. Цитираните текстове противоречат на чл.120, ал.2 от Конституцията на Република България. В този смисъл е практиката на Конституционния съд, който в мотивите по к.д.4/99 година с Решение № / от 12.05.1999 година обобщава: “Конституционния съд многократно се е произнасял за правомощието на законодателя да изключва някои, изрично посочени със закон, административни актове от общото правило за обжалване пред съд. Посочвано е голямото значение за демократичната и правовата държава на въведеното с действащата конституция общо правило за съдебен контрол за законосъобразност на административните актове (чл.120, ал.2 от Конституцията). Това общо правило е гаранция за защита на правата и законните интереси на гражданите – не само тези основни човешки права, декларирани от Конституцията, но и правата по действащите закони и подзаконовни актове. Изключването на някои административни актове от обсега на съдебния контрол за законосъобразност е правомощие на законодателя, с което не следва да се злоупотребява. Конституционният съд извежда границата на това правомощие от самата Конституция: това изключване не може в никакъв случай да противоречи на основните принципи на правото, залегнали в глава първа – основни начала на Конституцията, нито да засяга някое от основните конституционни права на гражданите, посочени в глава втора на Конституцията”. Атакуваните разпоредби изключват съдебното обжалване на всички административни, а не на конкретен вид административен акт, поради което посочените текстове противоречат на чл.120 от Конституцията и както се твърди в горепосоченото решение №8 от 12.05.1999 година “Правомощието на Народното събрание по чл.120, ал.2 от Конституцията е изключение от общото правило за съдебно обжалване на административните актове и то не може да се прилага разширително”.

Ето защо, посочените по-горе разпоредби от ЗЗКИ следва да бъдат отменени като противоконституционни.

5 юли 2002 г.

С уважение: